

Alili: Dug u Islamu ne prestaje ni smrću

Pretraži ...



‘Utječem se Bogu od prokletog šejtana, u ime Boga milostivog samilosnog. Bog poziva ljude u kuću spasa mira i upućuje koga hoće na pravi put.’. To su bile riječi iz jednog kur’anskog ajeta koje je u studiju PoslovniFM-a učio gost Hafiz Aziz Alili, glavni imam medžlisa Islamskog centra u Zagrebu.

Efendija Alili ugodan je sugovornik, poznavalac islamske teološke misli, odnosno islamske vjere kao religije mira, nasuprot nasilju Allaha, osoba dijaloga, mira i pomirenja među vjorama i ljudima. S hafizom Alilijem razgovarali smo o važnosti hafiza u islamskoj religioznoj etičnosti življenja i moralu, o korupciji, o položaju nacionalne albanske manjine u RH

međureligijskom dijalogu koji relaksira društvene i međunacionalne napetosti na ovim i širim prostorima jugoistočne Europe i o uzavrelom stanju na Bliskom Istoku.

Glavni imam zagrebački Alili prvi je hafiz u jednoj nemuslimanskoj zemlji, tj u Hrvatskoj, pa smo ga pitali o značenju pojma hafiz, zapravo što je hafiz?

Riječ hafiz je arapska, protumačio je, a znači memoriranje i znanje napamet cijelog Kur'ana koji ima 600 stranica. A cilj hafiza nije samo naučiti Kur'an napamet, nego ga čuvati i štovati do svoje smrti, pa od toga se izvodi Kura hafiz – čuvar Kur'ana. A postaje se hafiz vježbanjem već u djetinjstvu do prije puberteta i arapska poslovice kaže da je rano učenje Kur'ana kao klesanje u kamen koji ostaje...

Budući da su ovi pojmovi kao i svi drugi izrazi vezani uz Kur'an kao temeljne knjige islamske religije kojeg štuje gotovo dvije milijarde ljudi, pitanje je što je Kur'an?

Kur'an dolazi od arapske riječi, odnosno glagola, kara – znači učiti, i čitati, dakle knjiga se čita. Ona je prva objava čovječanstvu. On je u središtu islamskog učenja i prvi izvor šerijatskoga prava. On je u središtu islamske teofanije, tj. u središtu teološke islamske misli i znanosti. Kao takav, u središtu je islamskoga ahlaka, odnosno morala, povijesti i metapovijesti i sve ono što je vezano uz Islam. I kada nešto tražimo, kada treba zauzeti neki stav, onda gledamo imamo li to u Kur'anu, tj je li to u skladu s Kur'anom. Ako toga nema u Kur'anu, onda tražimo u Poslanikovim izrekama.

Kur'an propisuje vjerniku pet dnevnik molitvi, posebno su važni blagdani Ramazan i Kurban Bajram. A petkom je Džuma namaz, središnji muslimanski dan u kojemu se vjernici klanjaju u džamijama. Postoje li poteškoće oko obilježavanja te središnje molitve za muslimane?

Džuma namaz je važna za svakog muslimana, ona se obavlja u džematu, zajednici tj. džamiji. Zajednička molitva vrlo je bitna. To se odvija javno, na trgovima, mahalama, oko 13 sati. A u neislamskim zemljama, kao što je Hrvatska, vjernici se klanjaju u svojim molitvenim prostorima i u džamijama kao što je zagrebačka džamija koja osobito na bajrame okuplja više tisuća vjernika muslimana. Prilagođavamo se. Uglavnom u ovoj zemlji nema prepreka u javnom štovanju i klanjanju, ljudi se dogovaraju sa svojim poslodavcima koji uglavnom imaju razumijevanja. A ove dnevne molitve, vjernici najčešće obavljaju individualno, u stanovima, kućama, s obiteljima, na putu i slično.

Kao pripadnika nacionalne manjine Albanaca u RH, hafiza Alilija pitali smo koliko su Albanci integrirani u ovdajše društvo, kao i drugi muslimani kao što su Bošnjaci, Hrvati islamske vjere i slični. Kakav zauzimaju društveni položaj?

Za nas iz Sjeverne Makedonije, Sarajeva, dok smo studirali nekako je Zagreb bio malo slobodniji grad, moglo se malo slobodnije govoriti. Dakle, zajednica muslimana pogotovo bošnjačka i oni Hrvati s islamskom vjerom, imali su značajnu ulogu u hrvatskom društvu. To ističu i državni dužnosnici i ovdje i u svijetu. Od nekih imena spomenut ću Sulejmana Mašovića, profesor na Pravnom fakultetu, doktor Smajlagić, zatim Osman Muftić ministar znanosti u demokratskoj Hrvatskoj. Imamo značajnu skupinu liječnika, doktora medicine albanskog porijekla, ponajviše u Zagrebu koji doprinose afirmaciji naše manjine. U novije doba imamo skupinu romske muslimanske zajednice koji se školuju. Značajan doprinos

islamska zajednica dala je u obrani hrvatske države devedesetih, najviše po postotku stanovništva, što je nama čast istaknuti. I tako smo pokazali svoju integriranost u ovo društvo. Inače, manjinske vjerske zajednice imaju i grade svoj identitet slobodno i primjer su u Europskoj uniji.

Još bih dodao da su muslimanske zajednice u Hrvatskoj i Sloveniji domovinske zajednice za razliku od onih muslimanskih koje žive na Zapadu. Za autohtone Muslimane drugačiji su izazovi od onih u Europi.

Efendija Alili je porijeklom iz Sjeverne Makedonije, povezan je i s novim Reis-ulemom kao i sa muftijom Kosova. Vjeruje da bi tamošnje vjerske zajednice, islamska, katolička crkva i Srpska pravoslavna crkva mogle i trebale imati važnu ulogu u promoviranju dijaloga, međureligijskog dijaloga pa i suživota jer su ove religije upućene na univerzalne vrijednosti koje su zajedničke svima. I Reis-ulema u Sjevernoj Makedoniji muftija na Kosovu nove su i svježije duhovne snage koje žele dignuti razinu međuvjerskih odnosa na višu razinu kao što je to u Hrvatskoj. A što se tiče Kosova, to je političko pitanje.

S tim u vezi, efendiju smo pitali i o papi Franji, kako vidi njegove geste, cijene ga i Židovi, i Muslimani i Protestanti i svi ljudi dobre volje.

Poglavar katoličke crkve, iako ponekad neshvaćen u svojoj Crkvi, u islamskom svijetu jako je štovan. Njegovi posjeti u islamske zemlje i primjerice u Kairo gdje je potpisao deklaraciju 'svi smo mi braća' s kairskim islamskim teologom Al Tayipom, veliki je korak u približavanju i pomirenju među kršćanima i muslimanima i drugima. Prema Kur'anu stoji da smo svi mi sinovi Ademovi, tj. Adamovi. A svi smo i grešnici, a najbolji su oni grešnici koji se pokaju. Ne mogu zamisliti kako čovjek padne ispod ljudskog dostojanstva, odnosno na zvjersko ponašanje.

Nezaobilazno je pitanje korupcije koja razara vertikalno i horizontalno tkivo društvo. Vjerske elite šute. U tome su mediji važni, ali i opasni?

Korupcija je krađa, otimačina i veliki grijeh s velikim posljedicama i za obitelj, djecu i čitavo društvo. Mi to kažemo 'haram' (nedozvoljeno), suprotno halalu (dozvoljeno), dakle hraniti djecu s takvim imetkom koji nije stečen. Odnosno ono što time pripada o tim i nekim pitanjima, Islam je puno oštriji. Bio sam godinu dana u Saudijskoj Arabiji i vidio ako se nešto krade, sječe se ruka i to javno. To je zapravo uzeto iz Starog zavjeta. Poslanik Muhamed je govorio da je on poslan da usavrši moral kod ljudi i cijelu svoju misiju posvetio je podizanju na najviši oblik morala. U Kjabi (crni kamen u Meki oko kojeg se hodočasnici muslimani mole i klanjaju za vrijeme Kurban bajrama, op.ur.) je rekao da je lijepa, ali čast čovjeka je ljepša i vrjednija a od ljepote te Kjabe

Dakako, ovdje je bilo pravo pitanje o etičnosti i moralu. Bez etike nema ni moralnosti življenja i poslovanja. Kako etičnost vratiti u javnost u društvo?

Zapostavljen je odgoj, više obrazujemo u informiranju i znanju a manje u odgoju djece, a ona su naša kopija. Obitelj daje glavnu odgojnu komponentu, a potom škole, mediji i društvo u cjelini. Zapravo trebamo odgajati čovjeka da bude društveno odgovoran, a to je moralan čovjek. On promovira ono što je pozitivno, a ne ono što je negativno. Isto tako, i o

etičnom poslovanju, na primjer o dugu Kur'an izričito govori, i to tako da mu je posvećena cijela jedna stranica.

Često govorim o tome, o dugu, i na sprovodu (dženazi) kada ispraćamo našeg vjernika. To je strogi haram, odnosno zabranjeno je ostati nekome dužan. Uvijek pitamo na pogrebu ako je imao neki dug, hoće li mu oprostiti. Ako neće, onda obitelj vraća taj dug. Jer to (dug) ne prestaje ni smrću po islamskom učenju i to itekako spada u etičnost poslovanja.

Zanimalo nas je još nekoliko crtica života efendije Alilija koji je rođen u Sjevernoj Makedoniji. Vrlo je zanimljiv njegov životni i profesionalni put.

Moj rodni kraj je Lipokovo, područje između Kumanova i Skoplja, tradicionalna je muslimanska sredina, poznata u svijetu po broju hafiza. Kao desetogodišnjak došao sam u Sarajevo gdje sam završio medresu u Gazi Husrev begovoj džamiji. Potom sam završio i Fakultet islamskih znanosti. Uz profesora akademika Enesa Karića upoznao sam brojne profesore koji su nas učili o univerzalnim vrijednostima svijeta i to je na mene ostavilo duboki trag. Godine 1993. dolazim u Zagreb kada sam izišao iz Sarajeva da bih se natjecao na svjetskom natjecanju učača Kur'ana u Maleziji gdje sam predstavljao BiH. Nažalost pri povratku nisam mogao u Sarajevo zbog sukoba Armije BiH i HVO-a pa su mi muftija Ševko Omerbašić i glavni imam Mustafa Cerić (koji je postao vrhovni poglavar islamske zajednice u Sarajevu) predložili da ostanem Imam u zagrebačkom islamskom centru. Tada je počela s radom i medresa, srednja teološka škola i eto ona danas obilježava tri desetljeća rada. Potom sam se oženio s Lamijom koje također magistrica islamske teologije i vjeroučiteljica u javnim školama i u medresi. Poznata je i kao sukomentatorica bajramskih prijenosa na HRT-u. Imamo četvero djece a jedan sin je također hafiz koji radi u Ljubljani u tamošnjem islamskom centru.

(Lamija Alili bila je prva islamska žena u Hrvatskoj koja je javno i stručno komentirala bajramske blagdane ali i druge teme tzv. žensko pitanje u islamu, a njezini nastupi imali su veliki odjek u našoj javnosti, op.ur.).

I tako sam ostao u Zagrebu, a posljednjih godina postao sam i glavni imam zagrebačke džamije.

I danas kao Kura Hafiz putujem u islamske zemlje, kao što su Malezija i Katar, gdje nastupam i zastupam Hrvatsku kao učač ali i u povjerenstvu tih natjecanja i u ovdje u džamiji organiziramo međunarodno takmičenje učača Kur'ana što Hrvatsku čini jedinstvenom u svijetu – kao nemuslimansku zemlju i na to smo jako ponosni.

Neizbježna je suradnja i sa islamskom zajednicom u Sarajevu. U tom je 'eurospkom Jeruzalemu' susreću se i žive sve Abrahamske religije. Koliko islamska zajednica doprinosi miru, pomirenju i dijalogu?

Mi smo po Ustavu islamske zajednice BiH – Hrvatska Slovenija i Srbija kao 'domovinske zajednice' sastavni su dio islamske zajednice u BiH. Tamo je na čelu Reis ulema husein Kavazović i prisutnost ovih vjerskih zajednica je od velike važnosti da dijalog i suživot na ovim prostorima, one imaju veliku odgovornost i zato treba kod svih ovih vjera i njihovih predstavnika puno paziti na svaku izgovorenu riječ. A dijalog naravno nema alternativu.

Treba govoriti iz srca otvoreno kako bi tamošnji život bi kvalitetan i normalan, a tamošnje zajednice imaju veliku odgovornosti.

Neizbježno je pitanje aktualno stanje na Bliskom istoku. Uzdrman je mir u cijelome svijetu. Kako zaustaviti spiralu mržnje i zla između Izraela i Palistine? I meka i Medina imaju veliki značaj za islam.

Nedavno sam boravio u Meki i Medini gdje sam sudjelovao na skupu oko tiskanja Kur'ana na mnoštvo jezika – što je vrlo važno u promoviranju Kur'ana časnog. Generalno gledajući, treba osuditi bilo koji zločin, bilo koje nasilje, a u Kur'anu se govori da Bog ne voli da se govori o nasilju osim onima kojima je učinjeno nasilje. Često ne osjećamo i ne suosjećamo s onima koji pate. Ono što je žalosno, taj sukob događa se pred očima čitavoga svijeta. Kažem da se umjesto svetog Džihada dogoditi sveti Mir. Žalosno je da je na tom području živjelo 99 posto božjih poslanika a da ima toliko mržnje i nasilja. Zato bi trebalo zaokrenuti ploču u drugome smjeru i pravu, tj., sve poduzimati za mir. To što se tamo događa je nedostojno za ljudski rod i dirljiv je za sve ljude. Taj sukob traje dugo i nema nikakvoga opravdanja u činjenju zla.

Projekt *'Nacionalni i religijski identitet manjina i njihovo pozicioniranje u društvu'* kojeg priprema i uređuje Augustin Bašić na multimedijском poslovnom portalu PoslovniFM, financijski podržava *Agencija za elektroničke medije kroz projekt novinarske izvrsnosti za 2023. godinu*. Tekst #3.

Autor: Augustin Bašić Foto: PoslovniFM

Objavljeno 6. listopada 2023. sva prava pridržana PoslovniFM.

[aziz alili](#) [ekumena](#) [etika u poslovanju](#) [kuran](#)

[🐦](#) [f](#) [G+](#) [in](#) [✉](#)

VIŠE S WEBA

